

Leidraad voor Veilig Duiken

De NOB heeft als uitgangspunt dat iedere duiker verantwoordelijk is voor zijn eigen veiligheid. Om deze reden spreken we niet meer over een Richtlijn voor Veilig Duiken, maar over een Leidraad voor Veilig Duiken. Bij een richtlijn is er sprake van meer sturing van het gedrag, terwijl een leidraad is bedoeld om zelf het bijpassende gedrag te bepalen en dus een beroep te doen op de eigen verantwoordelijkheid en gezond verstand. Een leidraad is dus bij uitstek het middel om de opgedane kennis en ervaring te kunnen vertalen naar een nieuwe situatie.

Inhoud

Inleiding	3
Duiken in algemene zin	4
Introductieduiken	5
Instructieduiken	6
Getijdeduiken / duiken in getijdewater	7
Nachtduiken	8
Bootduiken	8
Zwembadtraining	9
Verenigingsduiken / georganiseerde duiken	10
Kantduik	11
Duik Ongevallen Statistiek en Analyse (DOSA)	11

Inleiding

Duiken is een sport in een, voor de mens, risicovolle omgeving (geen van nature beschikbare ademlucht, verhoogde druk op het lichaam en organen et cetera). Echter, de ontwikkeling zijn dusdanig dat duiken tegenwoordig zowel technisch als wetenschappelijk veilig kunnen worden uitgevoerd zonder dat dit nadelige gevolgen hoeft te hebben voor de gezondheid van de duiker. Voorwaarde is daarbij wel dat men zich aan de werkwijze blijft houden, die de ervaringen uit het verleden en de ontwikkelingen in duiktechnisch inzicht als meest veilige werkwijze hebben opgeleverd. Hieronder valt ook de duiktraining in al haar facetten.

Duiken is een sport die uitgeoefend wordt in een omgeving die niet “de onze” is. Er leven dieren en organismen die, om te overleven, een eigen wereld ingericht hebben. Om die reden moeten wij als duikers respect hebben voor deze omgeving en ervoor zorgen dat deze er na onze duik nog exact zo uitziet als daarvoor. Hiervoor zijn enerzijds duik specifieke vaardigheden (o.a. ‘hoe ga ik te water’ en trimmen) en anderzijds algemeen gedrag (niet aanraken/”plagen” van dieren, koraal et cetera) van belang.

Duiken is een sport waarbij risico’s bewust genomen worden. Het is daarom ook van belang om voor elke duik deze risico’s zo volledig mogelijk in kaart te brengen en hiervoor mitigerende maatregelen en procedures vooraf te bespreken en te oefenen. Ook de werking van de te gebruiken materialen dient vooraf getest en gekeurd te worden.

Iedere duiker is zelf verantwoordelijk voor zijn of haar gedrag. Dit geldt voor het serieus volgen en op peil houden van de kennis en (duik)vaardigheden. Dit kan door het volgen van noodzakelijk opleidingen en specialisaties om zich-/haarzelf en zijn/haar buddy niet in gevaar te brengen, en ook voor de opleider om als voorbeeld te zijn en voor het zijn van een verantwoorde duiker ongeacht het niveau van opleiding. Het opnemen van de normale gedragsregels in de duiksport dient dan ook een integraal onderdeel uit te maken van de opleidingen en specialisaties. Herhaling en overlapping is hierbij geen slechte zaak.

Duiken in algemene zin

In algemene zin zijn de volgende criteria leidend voor alle duikactiviteiten van de NOB. Het zijn criteria voor het toetsen van veiligheid voor, tijdens en na duikactiviteiten.

Veiligheid:

- Duiken vinden plaats in buddyparen;
- De duiker(s) maken alleen duiken binnen de grenzen van hun persoonlijke brevettering. Het laagste brevet in het buddypaar bepaalt de grenzen van de duik;
- Voorafgaand aan de duik worden de nodige veiligheids- en noodprocedures beoordeeld en besproken, zowel wat betreft de duik als de duiklocatie;
- Duikers hebben direct voor de duik een buddycheck (veiligheidscheck) bij elkaar uitgevoerd;
- Een check de stek is uitgevoerd en de waarnemingen zijn met elkaar besproken;
- Duikers zijn zich ervan bewust dat veiligheid in twee stappen komt.

Verantwoordelijkheid:

- De duiker is verantwoordelijk voor de eigen veiligheid en die van de buddy;
- De duiker voert direct voor de duik een materiaalcontrole uit om zichzelf te overtuigen van de goede staat en goed functioneren van het materiaal;
- Duikers hebben de juiste hulpmiddelen ter beschikking voor het plannen van de duik en voor het veilig uitvoeren van de duik.

Gedrag:

- De duikers passen zich aan de omgeving aan en volgen de regels passend bij de duiklocatie;
- Duikers zijn zich bewust van (eventuele) andere gebruikers en activiteiten in, op en om het duikwater;
- Duikers voorkomen (pro-actief) schade en onnodige verstoring van de natuur en de omgeving.
- Duikers gaan respectvol met elkaar om en komen gemaakte afspraken over de duik en de noodmaatregelen na. Dit is ook van toepassing voor degenen die de rol van duikleider en oppervlakte coördinator uitvoeren;
- Duikers melden duikgerelateerde incidenten, of bijna incidenten, die plaats hebben gevonden voor, tijdens af na het duiken (indien gewenst anoniem) aan de DOSA.

Introductieduiken

Deze duiken hebben tot doel om een aspirant duiker bekend maken met de basisaspecten van het duiken, en tevens het oordelen of duiken een te beoefenen sport voor de betrokkene is.

Veiligheid

- Vooraf bespreken van de veiligheidsmaatregelen in en om de duiklocatie.
- Bespreek de aandachtspunten, opbouw en voorwaarden (wanneer stoppen we en wanneer gaan we door) en de bijbehorende theorie.
- De benodigde apparatuur en verdere uitrusting (o.a. kleding) van zowel de instructeur als de introduc e dient in goede staat te zijn om de introductieduik veilig te kunnen uitvoeren. Dit valt volledig onder de verantwoordelijkheid van de instructeur.
- Controleer duikuitrusting (op volledigheid en werking) voor je naar de locatie gaat.
- Beoordeel de veiligheid van de omgeving waarin de introductieduik wordt uitgevoerd.
- De noodmaatregelen zijn bij de betrokkenen bekend. Dit valt volledig onder de verantwoordelijkheid van de instructeur.
- Voer een buddycheck uit. Deze valt volledig onder verantwoordelijkheid van de instructeur. Hierbij kan de instructeur zijn buddycheck uit laten voeren door een gecertificeerde duiker.
- De duikbegeleider of instructeur vergewist zich dat de introduc e de medische check uitgevoerd heeft en fit is om te duiken.

Verantwoordelijkheid

- Zorg als introduc e dat je je houdt aan de afspraken die gemaakt zijn met de instructeur.
- Als instructeur kom je de afspraken na die gemaakt zijn met de introduc e, al dan niet voortkomend uit de introductieprogramma's.
- Heb respect voor de omgeving waarin je gaat duiken. Pas de introductie omgeving aan op de kennis en ervaring van de introducee.
- De duik vindt plaats onder de verantwoordelijkheid van een daar toe bevoegde duikbegeleider of instructeur. Deze dient deze leidraad te borgen en over de veiligheid van de deelnemer te waken.

Gedrag

- Pas je aan de omgeving aan waarin de duik plaatsvindt. Denk hierbij aan een omgeving waarin meerdere activiteiten plaatsvinden (dit kan zowel onder als op het water zijn).
- Bescherm de introduc e tegen het aanbrengen van schade aan zichzelf en de omgeving.

Instructieduiken

Deze duiken hebben tot doel om in de praktijk nieuwe duiktechnische vaardigheden aan te leren in het zwembad en/of buitenwater.

Veiligheid

- Bekendheid van het onderdeel/de onderdelen die op het lesprogramma staan van de betreffende duik (theorie en beoogd praktijkniveau).
- Afgeronde behandeling van de eventueel bijbehorende theorie (toets).
- De benodigde apparatuur en verdere uitrusting (o.a. kleding) van zowel de instructeur als de cursist dient in goede staat te zijn om de instructieduik veilig te kunnen uitvoeren.
- Controleer duikuitrusting (op volledigheid en werking) voor je naar de locatie gaat.
- Beoordeel de veiligheid van de omgeving waarin de instructieduik wordt uitgevoerd.
- De noodmaatregelen zijn bij de betrokkenen bekend.
- Voer een buddycheck uit.
- De duikbegeleider of instructeur vergewist zich dat de cursist de medische check uitgevoerd heeft en fit is om te duiken.

Verantwoordelijkheid

- Zorg als cursist dat je je houdt aan de afspraken die gemaakt zijn met de instructeur.
- Als instructeur kom je de afspraken na die gemaakt zijn met de cursist, al dan niet voortkomend uit de lesprogramma's.
- Heb respect voor de omgeving waarin je gaat duiken. Pas de instructie omgeving aan op de kennis en ervaring van de cursist.
- De instructeur is verantwoordelijk voor de veiligheid van de deelnemers. Hij vergewist zich ervan dat de deelnemer(s) op de hoogte zijn van de geplande activiteiten en vaardigheden.

Gedrag

- Pas je aan de omgeving aan waarin de duik plaatsvindt. Denk hierbij aan een omgeving waarin meerdere activiteiten plaatsvinden (dit kan zowel onder als op het water zijn).
- Breng geen schade toe aan de duikomgeving.
- De duiker(s) en instructeur houden zich aan de gemaakte afspraken;
- De instructeur neemt zijn/haar voorbeeldrol.

Getijdenduiken / duiken in getijdenwater

Dit zijn duiken in water waar het getij in meer of mindere mate invloed op heeft.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt in:

- Kenteringsduik: duiken in de periode van de kentering (geen/weinig stroming);
- Drift-/stromingsduik: duik waarbij gebruik gemaakt wordt van de getijdenstroming in één richting;

Veiligheid

- Voor duiken tijdens de kentering geldt dat je hiervoor minimaal een 2*-duiker dient te zijn, dan wel daarvoor in opleiding onder de verantwoordelijkheid van een gediplomeerd 2*-instructeur (of hoger) met relevante en actuele ervaring. Voor driftduiken en stromingsduiken dien je te beschikken over de specialisatie “Driftduiken” dan wel daarvoor in opleiding te zijn onder de verantwoordelijkheid van een gediplomeerd 2*-instructeur (of hoger) met relevante en actuele ervaring.
- Controleren van de duiklocatie in een situatie waarbij risico’s herkenbaar zijn. Doe dit dus niet bij slecht zicht (donker, mist, storm en zware regenval).
- Beschikken over en gebruiken van de noodzakelijk hulpmiddelen voor het plannen van een getijdeduik.
- Controleer duikuitrusting (op volledigheid en werking) voor je naar de locatie gaat.
- Wanneer bij een drift-/stromingsduik gebruik gemaakt wordt van een boot, bekend zijn met de regels en afspraken en deze volgen.
- Voorzien van een bij de training passende uitrusting.
- Voer een buddycheck uit.
- De duiker is in bezit van minimaal het 2* brevet.
- In geval van driftduiken en stromingsduiken is de duiker in het bezit van de specialisatie “Driftduiken” (of duikt onder begeleiding van een bevoegd instructeur of duikbegeleider).

Verantwoordelijkheid

- Onderwater heeft de wereld haar eigen ritme. Voorkom verstoring van de omgeving.
- Beheersen van duiktechnieken om schade aan het milieu te voorkomen.

Gedrag

- Doe geen dingen “voor het eerst” in een onbekende omgeving.
- Volg het vooraf afgesproken duikverloop.

Nachtduiken

Duiken die starten voor zonsopgang of eindigen na zonsondergang.

Veiligheid

- Beschikken over het 2* duikcertificaat, dan wel daarvoor in opleiding, onder begeleiding van een gediplomeerd instructeur met relevante en actuele ervaring.
- Controleren van de duiklocatie in een situatie waarbij risico's herkenbaar zijn.
- Beschikken over en gebruiken van de noodzakelijk hulpmiddelen bij nachtduiken.
- Controleer duikuitrusting (op volledigheid en werking) voor je naar de locatie gaat.
- Voer een buddycheck uit.

Verantwoordelijkheid

- Onderwater heeft de wereld haar eigen ritme. Voorkom verstoring van de omgeving.
- Beheersen van duiktechnieken om schade aan het milieu te voorkomen.

Gedrag

- Doe geen dingen “voor het eerst” in een onbekende omgeving.

Bootduiken

Onder bootduiken wordt verstaan het duiken vanaf een drijvend vaartuig.

Veiligheid

- Bekend zijn met de rolverdeling aan boord.
- Verzorging van de eigen plaats aan boord.
- Controle van de duikuitrusting (op volledigheid en werking) voor het aan boord gaan.
- Kennis van en ervaring met de technieken die bij bootduiken noodzakelijk zijn.
- Voer een buddycheck uit.

Verantwoordelijkheid

- Volg de centrale planning.
- De duikers houden zich aan de gemaakte afspraken.
- Beheersen van duiktechnieken om schade aan het milieu te voorkomen.

Gedrag

- Volg het vooraf afgesproken duikverloop.
- De duiker respecteert de rolverdeling aan boord.
- De duiker respecteert de ruimte van anderen.

Zwembadtraining

Duiken in een zwembad om duiktechnieken aan te leren en/of het opbouwen en handhaven van de algemene conditie.

Veiligheid

- Bekend zijn met de noodprocedures van het zwembad.
- Gebruik de aangewezen werklocaties en houd deze netjes.
- Kennis van en ervaring met de technieken die bij zwembadtraining noodzakelijk zijn.
- Voer een buddycheck uit.

Verantwoordelijkheid

- Respecteer het trainingsgebied.
- Controleer duikuitrusting (op volledigheid en werking) voor je naar het zwembad gaat.
- Beheersen van duiktechnieken om schade aan het zwembad te voorkomen.

Gedrag

- Volg de afspraken over hoe de training verloopt.
- De duiker respecteert de rolverdeling in het zwembad.
- De duiker respecteert ieders ruimte in het zwembad.

Verenigingsduiken / georganiseerde duiken

Deze hebben tot doel om in groepsverband te duiken ter ontspanning en/of het vergroten van de duikvaardigheid.

Veiligheid

- Bekend zijn met de noodprocedures van de duiklocatie.
- Controleer duikuitrusting (op volledigheid en werking) voor je naar de locatie gaat.
- Gebruik de beschikbare parkeerplaatsen en houd deze netjes en veilig.
- Kennis van en ervaring met de technieken/theorie die bij de locatie noodzakelijk zijn.
- Zorg voor hulpmiddelen bij incidenten (zuurstofkoffer, werkende telefoon, locatienummer, EHBO kist).
- Zorg dat er mensen bovenwater aanwezig zijn die bovenstaande kunnen gebruiken.
- Maak een rolverdeling (duikcoördinator).
- Voer een buddycheck uit;
- Er is een duidelijke rolverdeling wie de duikcoördinator is.

Verantwoordelijkheid

- Beheersen van duiktechnieken om schade aan de omgeving te voorkomen.
- Respecteer de rolverdeling (duikcoördinator);
- Respecteer de regels bij de duiklocatie;
- Bij het indelen van buddyparen wordt rekening gehouden met de ervaring die duikers hebben met de plaatselijke omstandigheden en het vaardigheidsniveau.

Gedrag

- Geef elkaar de ruimte voor op- en afbouwen van de duikuitrusting en respecteer de opslagruimte;
- Respecteer elkaars ruimte in het buitenwater;
- Kom de afspraken over hoe de duik verloopt na.
- Maak gebruik van de beschikbare voorzieningen.

Kantduik

Duiken vanaf vaste grond.

Veiligheid

- Controleer zonder uitrusting of je met uitrusting veilig te water kunt gaan.
- Gebruik de aangewezen werklocaties en houd deze netjes.
- Kennis van en ervaring met de technieken/theorie die bij de locatie noodzakelijk zijn.
- Voer een buddycheck uit.
- Controleer voor de duik de werking van jouw materiaal.

Verantwoordelijkheid

- Beheersen van duiktechnieken om schade aan het de omgeving te voorkomen.
- Controle duikuitrusting (op volledigheid en werking) voor je naar de duiklocatie gaat.

Gedrag

- Geef elkaar de ruimte voor op- en aftuigen.
- Volg de afspraken over hoe de training verloopt.

Duik Ongevallen Statistiek en Analyse (DOSA)

Bij veilig duiken hoort ook het melden via situaties waarin het (bijna) niet goed is gegaan. Niet om een schuldige aan te wijzen, maar om te leren en om dergelijke situaties in de toekomst te vermijden. Dit kan duiktechnisch zijn, maar ook materiaal of inrichtingszaken (bijvoorbeeld de staat van trap, steiger et cetera) betreffen. Deze meldingen zien we standaard graag zo volledig mogelijk aan de DOSA gerapporteerd (www.duikongevallen.nl). Dit kan anoniem.